

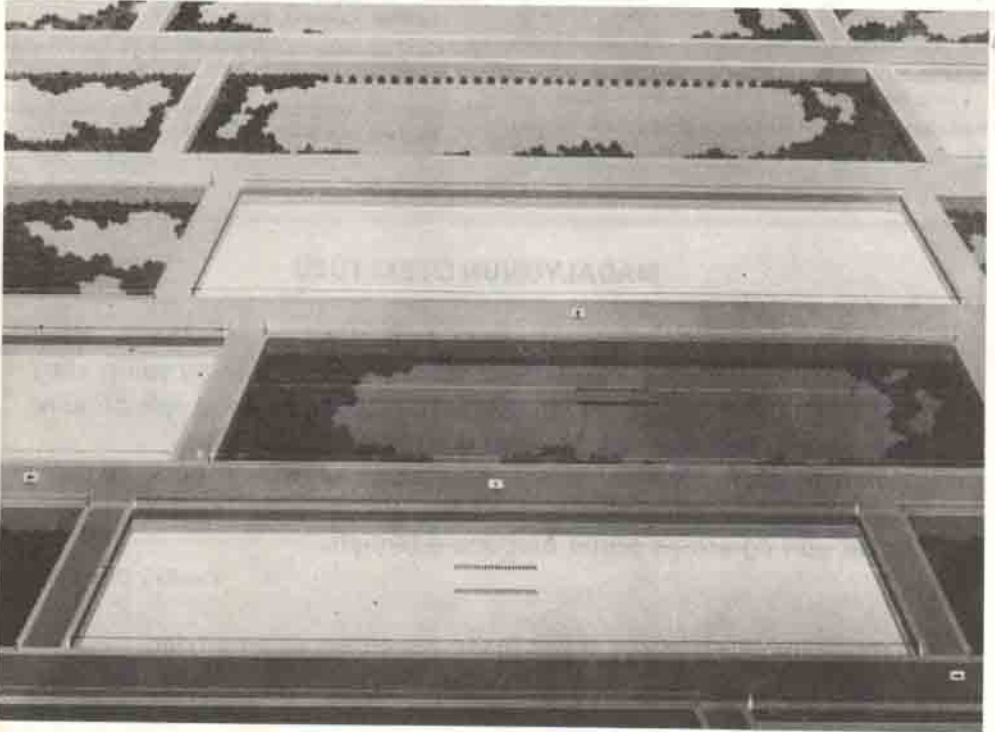
OSTENDE 1978 AVRUPA RESİM ÖDÜLÜ

Cevad Memduh ALTAR

İkinci Dünya Savaşından sonra, kültürde üstünlük savaşını tüm cephelerde sürdüren uluslara şaşmamak gerek. Çağdaş uygarlığa ulusal değerlerle ulaşma yarışına ister istemez katılan toplumların bugüne dek elatabildikleri doruklar arasındaki ayrılıklar da korkunç; çünkü bunların bir bölümü, yaratıda çağdaş esriye ulaşma stadına ayak basmış olduğunu kanıtlarken, bir bölümü, kültür ve sanatın eğitim-öğretim kurumlarını yenileme yolunda ilerlemiş oluyor; bir bölümü de hâlâ yerinde sayıyor. Ne var ki,

yerinden kimildamayanların sayısında gün geçtikçe azalma olduğu da bir gerçek. Bütün bunların nedenini gereğince anlayıp yorumlayabilmek için, büyük bir eziyete katlanmaya da gerek yok. Çağdaş uygarlığın oluşum dünyasına bakan pencereleri ardına dek açık tutmak, olanı biteni, bu pencerelerden kalp gözüyle izlemek yeter.

İşte ben de bu pencerelerden birinden, Belçika gibi küçücük bir ülkenin, kültür ve sanatta yüzyıllar boyu zahmetle ulaştığı aşamaları hayranlıkla seyre daldım ve 17. yüzyılın Neder-

1. Ödül. *Watanabe YOSHIO*

(25 No'lu Bahçe)

Jardin No: 25

land sanatını, 19. yüzyıldan bu yana Hollanda ile paylaşması tarihsel bir zorunluk olan Belçika'nın, 17. yüzyılın kuzey Barock resminin iki varisinden biri olduğu gerçeği üstünde vakit vakit derinliğine düşündüm. Onun içindir ki, Rubens (1577 - 1640) ile Van Dyck'ın (1599 - 1641) ve Jordaens'in (1593 - 1678) ve hatta Rembrandt'ın (1606 - 1669),

bugün artık hangi yöne, yani Belçika'ya mı, yoksa Hollanda'ya mı maledilmesi gerekeceği düşüncesinde herhangi bir yoruma gitmenin anlamsızlığına kesinlikle inandım. Çünkü bu resim büyüklerinin, vaktiyle heriki ülke uluslarının kültür bütünlüğünden doğmuş birer jeni oldukları, bu ülkelerin uygarlık tarihlerince kanıt-

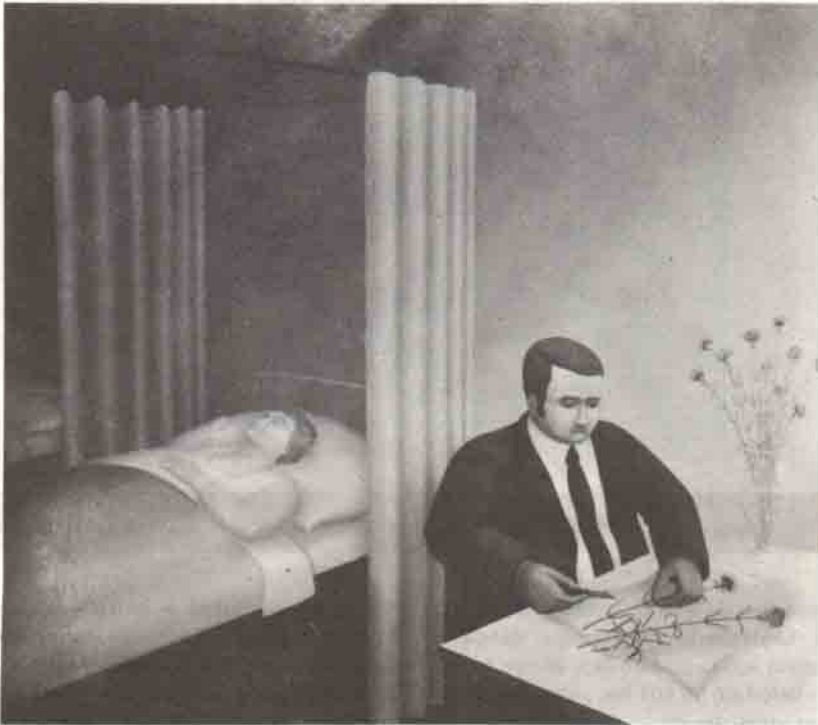
lanmış bir gerçek olmanın önemini taşımaktadır. Bu bakımdan 19. yüzyıldan önceki Kuzey ve Güney-Nederland (Hollanda, Belçika) sanatlarını birbirinden soyutlamak olanaksızdır. Kaldı ki, bu heriki bölge insanının, ortak ilişkiden doğan yaratma gücü, özgürlük savaşı ve yabancı boyunduruklar karşısındaki ortak direnç ve öfkesi, sanat biçimlerinde görülen çeşitliliklere karşın (Rubens-Rembrandt), kültürel oluşum ve gelişimde sağlam bir birlik ve bütünlüğün doğmasına yol açmıştır.

Küçük Belçika bugün bile sanatta büyük örnekler verebilmenin çabasıdır; ve bunlardan biri de Kuzey-Denizi'nin Nis'i sayılan Ostende kentinin iki yılda bir düzenlediği Avrupa Resim Ödülü Yarışmasıdır. Bu yarışma, kent Kültür Merkezince (Kultureel Centrum), sadece Avrupa Konseyine üye ülkelerin ressamlarına

yönelik olarak uygulanmakta ve batının birçok kentinden gönderilen eserlerden: 1., 2. ve 3.'lülüğü kazananlar ile, altın, gümüş ve bronz madalyon kazananlara ödülleri, olağanüstü bir törenle, uluslararası nitelikteki uzmanlar jürisi önünde verilmektedir.

Belçika'nın Ostende kıyı kentini, çağdaş sanat açısından önemli yapan bir başka nedenle, bu ülkeye özgür modern resmin başta gelen sanatçılarından biri olan James Ensor'un (1860-1949), bu kentte doğmuş, bu kentte yaratıcılığının zirvesine ulaşmış, gene bu kentte ölmüş olmasıdır. Kaldı ki, Ostende'yi sanat dünyasında saydıran bir başka özellik te, bu küçük kent büyük değer taşıyan şu üç müzeye de sahip olmasıdır: 1) Sanat Müzesi, 2) Yerel Tarih Müzesi, 3) James Ensor Müzesi.

Ostende Kültür Merkezinin, 1978 Avrupa

3. Ödül. *Van Solst MARJO*

(Bir Aşk Öyküsü)

Romance

Resim Ödülü için uyguladığı yarışmanın sonuçlarına gelince:

Bu konu ile ilgili törene katılmak üzere resmen çağırılmıştım ve 15 Eylül 1978 Cuma günü uçakla Ostende'a vardım. Önceden bana gönderilen belgelere göre, yarışmaya Avrupa'dan onbeşten fazla ülke katılıyordu ve uluslararası

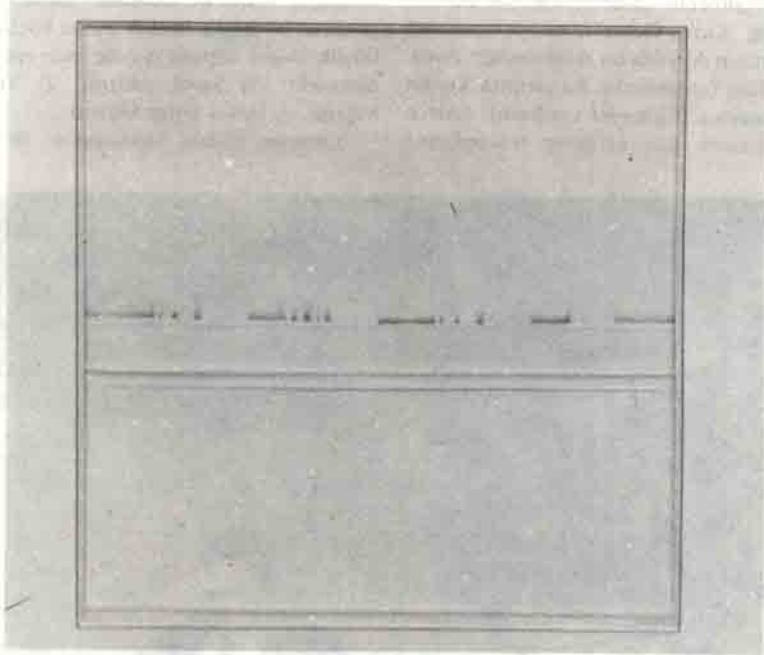
jüri, bu memleketlerin, üçer resim göndermekle yükümlü olan sanatçılarının 1600'ü bulan tabloları arasından en değerlilerini seçip ödüllendirmekle görevli idi. Yarışmaya katılan ressamların ülkeleri ise şunlardı: Belçika, Hollanda, Almanya, Fransa, İtalya, Danimarka, İngiltere, İsviçre, Yunanistan, Avusturya, Lüksemburg, İspanya,

Portekiz, Norveç, Türkiye'den ivedi ile uçağa binmeden önce, bizim ressamlarımızın da —geç te olsa— katılacaklarına olan inancımı henüz yitirmemiştim. Oraya vardıktan sonra, bütün araştırmalarım karşı, Türkiye'den yarışmaya hiçbir ressamımızın katılmamış olmasına ciddi şaşırırım.

Brüksel Büyükelçimiz sayın Halûk Kuran'ın da Ostende 1978 Avrupa Resim Ödülü Şeref Komitesine üye seçilmiş olmaları beni çok sevindirmişti; ve ayrıca toplantıya resmen davet edil-

miş olmam, yarışmaya Türk ressamlarının da katılmış olabilecekleri kanısını bende uyandırmıştı. 15 Eylül'de eserleri gördükten sonra, katıldıkları takdirde ressamlarımızın da ödül alabileceklerine olan inancım kesinlikle arttı; uluslararası jürinin gerçek değerlere özellikle önem verme esprisi, sanatçılarımıza duyduğum inancı daha da güçlendirmişti.

Ostende yarışmasına katılan 470'den fazla ressamın çoğunluğunu, 25 ya da 45 yaş grupları kapsamakta idi ve 41 - 69 yaşları arasında yeralan

2. Ödül, Lenoir LUT

(Büyük Senfoni)

Ruimtesymfonie

ressamların sayısı da 69'u buluyordu. Bu sonuç, yarışmaya katılanlardan çoğunluğu gençlerin oluşturduğunu açıkça göstermekte idi; ve bunların % 40'ı Belçikalı, % 60'ı ise, yabancı ülkelerden katılan sanatçılar idi.

Ostende 1978 Avrupa Resim Yarışmasına gönderilen eserleri tarayıp, ödüle layık olanları seçecek uluslararası jüriye, Ostende Kültür Merkezinin başkanı olan, Belçika'nın kültür otoritelerinden Dr. Raymond Miroir başkanlık ediyordu ve öteki uzmanlar ise şunlardı: Bayan Dora Vallier (Fransa Sanat Eleştiricileri Derneği Başkanı), Robert Delevoy (Bruxelles Sinema ve Temaşa Sanatları Ulusal Enstitüsü Müdürü), Gillo Dorfles (Milano Cagliari Üniversitesi Profesörü),

Pierre François (Liège ve Bruxelles Üniversiteleri Profesörü), Klaus Gallwitz (Frankfurt a/M Sanat Enstitüsü ve Şehir Galerisi Müdürü), Gaby Gyselen (Bruges, Batı Flandre İli Kültür Dairesi Müdürü), Terence Mullaly (Sanat Eleştiricisi, Londra), Theo Van Velezen (Hollanda, La Haie Müzesi Müdürü).

İki gün süren yorucu çalışmalardan sonra, 1600 tablo arasından birincilik, Japon asıllı, 1952 doğumlu Watanabe Yoshio adlı ressama verildi ve kendisine, Ostende Kültür Merkezinin öngördüğü 300.000 Belçika frankı (246.000 T.L.) 1. ödül olarak sunuldu. 75.000 franklık 2. ödül, 1946 doğumlu, Belçikalı ressam bayan Lenoir Lut'a, 40.000 franklık 3. ödül ise, 1952 doğumlu Hollan-

dalı ressam bayan Van Soest Marjo'ya verildi. Yarışmaya katılanlardan 5 ressama altın, 6 ressama gümüş ve bir çoğuna da bronz madalyon verilmesi uygun görüldü.

1978 Avrupa Resim Ödülü yarışması sonunda: 16 Eylül'den 15 Ekime dek sürmek üzere, kentın büyük ve güzel bir binası olan Casino-Kursaal'de, yarışmaya gönderilmiş olan eserlerden ödül kazananlarla açılmış olan serginin, eşine rastlanılmıyan bir başka özelliği daha vardı ki, o da, sergiyi gezen halkın ençok beğendiği bir tabloyu bulup meydana çıkarmak ve eseri yapan sanatçıyı: "Halk-Ödülü" adını taşıyan bir ödülle onore etmektir. Bunu sağlamak için, sergiyi gezenlerden isteyenlere dağıtılan seçim pusulaları sandığı, en geç 5 Ekim 1978 tarihinde, yetkili bir mahkeme görevlisinin gözetimi altında açılıp incelenecek, sergiyi gezen halkın zevkini temsil eden eser de böylece tanınıp ödüllenecektir. Casino-Kursaal'de sergilenememiş olan tablolar ise, kentın öteki müzelerinde bir ay süre ile sergilenecektir ve Ostende'a kadar gelip, eserlerini kendi elleriyle Kültür Merkezine sunmuş olan tüm ressamlar, kentın otellerinde konuk olarak ağırlandırlar.

26 yaşındaki Japon ressamı Watanabe Yoshio ile Belçikalı bayan ressam Lenoir Lut (32) ve Hollandalı bayan ressam Van Soest Marjo'ya (26) ve eserlerine gelince:

16 Eylül Cumartesi günü saat 17'de, hepimiz Casino-Kursaal'in büyük tören salonunda toplanmıştık. Sahnenin yarı yuvarlak biçimdeki arka duvarını, arasında bayrağımızın da bulunduğu, Avrupa Konseyine üye devletlerin bayrakları çevreliyor, sahnenin ortasında, jürinin oturacağı dikdörtgen uzun bir masa, sağda ve önde de bir Japon bayrağı bulunuyordu. Üyeler yerlerini aldıktan sonra, Kültür Merkezi Başkanı ile bir diğer jüri üyesi, amaca yönelik konuşmalarını yaptılar ve Watanabe Yoshio alkışlarla sahneye çağırıldı. Japon ulusal marşı çalınırken, hepimiz tam bir sessizlik içinde ayağa kalktık, başkan Dr. Miroir, sakın ve huzurlu bir yüzle önüne gelen ve ulusuna özgü alçak gönüllülikle eğilen genç ressamı kutladı ve zarf içindeki ödülü kendisine uzattı, sanatçı zarfı alırken salonda yeniden bir alkıştırtı koptu; öteki iki ödül de —ulusal marşlar çalınmadan— sahiplerine alkışlarla dağıtıldı, sonra da altın, gümüş ve bronz madalyon kazananlara ödülleri verildi; o günün töreni böylece sona erdi.

Tören biter bitmez, herkesle birlikte binanın sergi tarafına geçtim ve herşeyden önce 1., 2. ve

3. ödülleri seyre daldım, bu üç resmin yaratıcılarını arayıp buldum, onlarla tanıştım, konuştum ve başarılarını candan kutladım. Üç eserin, 1600 tablo arasından seçilerek en yüksek ödülleri almasının isabetli olduğu açıkca görülyordu. Ama bunlardan 1. ve 3. ödülleri kazanan resimler figüratif, 2. ödülün resmi ise, alabildiğine figürsüz ve abstre bir eserdı, ama gerçekten anlamlı ve güzel bir yaratı idi, ressamı tarafından: Ruimtesymfonie diye adlandırılmıştı. 2. ödülü kazanan eser, çok anlamlı, çok içli bir yaratı idi, ekspresyonist bir anlatımla dile getirilen bu eserden, derin bir acı yansıyordu ve tablonun adı da Romance'dı.

Açıkca söyleyebilirim ki, Japon ressamı Yoshio'nun, jüriyi daha az etkilemiş olan 27 sayılı Bahçe adlı tablosunun etkisinden kendimi hâlâ kurtaramadım. Halbuki jürinin 1. ödülü verdiği tablo, Yoshio'nun 25 sayılı tablosu idi. Bir aralık Ostende Kültür Merkezinin Başkanı Dr. Raymond Miroir ile görüşüyordum, kendisine 1. ödül üzerinde ne düşündüğünü sordum. Dr. Miroir şöyle dedi: "Ben meslekten değilim, yani ressam değilim, ama eserler jürice incelenmeden önce gözüme ilişen Yoshio'nun Bahçelerinden etkilendim ve bunların kesinlikle ödül kazanacakları kanısına kapılmaktan kendimi alamadım".

Davetlilerin etrafını sımsıkı çevirdiği Yoshio ile biraralık gene konuştum. Bu genç ressamı, eserleri gibi, engin ve huzurlu buldum. Jürinin, abstraksiyondan kaçarak: figüratif, simetrik, hatta geometrik bir yaratış havası içinde oluşturulan Yoshio'nun Bahçesine en büyük ödülü vermiş olması, beni önce şaşırttı ve yapılan işin, çağdaş anlayışa aykırı olup olmadığı üzerinde düşünceye de daldım, ne var ki eninde sonunda Yoshio'nun Bahçelerine sevgiyle teslim olmak zorunda kaldım. Türk resim eleştircilerinin de bu konudaki görüşlerini bilmeyi ne kadar isterdim. Ama işin şu yönünü içtenlikle belirtiyim ki, bence Yoshio'nun Bahçeleri, figürlü, simetrik ve geometrik dünyadan çok daha ötede, tanımlanması olanaksız dünyaları simgeliyen bir düşü andırıyor; ve onun için de sadece jüriyi değil hepimizi, hepimizi o yorumsuz dünyalara kolaylıkla çekip götürebiliyor.